

RĚMSKŌ KLĚKA

BEZPŁATNY BIULETYN INFORMACYJNY RUMSKIEGO
ODDZIAŁU ZRZESZENIA KASZUBSKO-POMORSKIEGO
MARZEC – STRĚMIANNIK – 2024 NR 01(205)

Dzĕń Jednotĕ Kaszĕbŏw w Kŏlbudach

Dzień Jedności Kaszubów obchodzony jest co roku 19 marca na pamiątkę pierwszej pisemnej wzmianki o Kaszubach w bulli papieża Grzegorza IX z 1238 r. Papież w tym piśmie zatytułował szczecińskiego księcia Bogusława I „księciem Kaszub” (łac. clare morie... duce Cassubie), potwierdzając dobra подарowane przez niego zakonowi joannitów pod Stargardem nad Iną.

Organizatorami wydarzenia są Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie oraz gmina, na której terenie w danym roku odbywa się DJK. W tym roku będzie obchodzony w niedzielę 17 marca w Kolbudach. Rozpocznie się o godz. 12.15 mszą św. odprawioną w intencji Kaszubów w kościele pw. Św. Floriana. Uroczyste otwarcie nastąpi o godz. 14.00 w Zespole Kształcenia i Wychowania przy ul. Wybickiego 33. W programie przewidziano m. in. występ zespołu „Fucus”, bicie rekordu Polski w jednoczesnej grze na akordeonie, występy artystyczne kaszubskich solistów i zespołów. Oprócz tego będzie wiele innych atrakcji i oczywiście turniej gry w „Baškę”, turniej szachowy, itd.

Gmina Kolbudy znajduje się w województwie pomorskim w północno-zachodniej części powiatu gdańskiego. Położona jest w strefie podmiejskiej Aglomeracji Gdańskiej. Zamieszkuje w niej ok. 18 tys. osób. Siedzibą gminy są Kolbudy.

Herb Kolbud swoim wyglądem nawiązującej do tarczy zakonu kartuzów, podzielonej w słup na dwa pola – koloru błękitnego i cynobrowego, w centralnej części piec rzemieślniczy wg wzoru z XVII wieku, symbolizujący tradycje rzemieślnicze gminy. Nad nim znajduje się łuk złożony z siedmiu gwiazd pięciopromiennych. Swym wyglądem nawiązuje do związków Kolbud z zakonem kartuzów i Gdańskiem.

Zĕndzeniĕ z leżnoscĕ Dnia Jednotĕ Kaszĕbŏw w Rĕmi

Dwa dni po oficjalnych obchodach Dnia Jedności Kaszubów we wtorek 19 marca o godzinie 18.00 w Miejskim Domu Kultury w Rumi odbędzie się z tej okazji spotkanie, na które zaprasza rumski part ZKP i Miejski Dom Kultury. W programie przewidziano występy chóru kaszubskiego „Rumianie” i kabaretu kaszubskiego „Pürtcĕ” z Gminy Puck. Chór „Rumianie” pod

dyrekcją M. Graczyk śpiewa już ponad 19 lat i w swoim repertuarze ma piosenki kaszubskie i polskie, także pieśni religijne. Kaszubski Kabaret „Pürtcĕ” prezentuje satyryczne humoreski, żarty, a czasami i piosenki.

Po występach prezes ZKP O/Rumia J. Lanc przedstawi informacje o działalności i plany na najbliższy okres.

Gŏdnikŏwĕ zĕndzeniĕ przĕnŏleżnikŏw rĕmszczĕgŏ partu KPZ

5 grudnia ub.r. w MDK w Rumi odbyło się zebranie ogólne członków rumskiego partu ZKP, w którym wzięło udział ok. 70 osób. Na zebranie zaproszono Benedykta Reszkę, mieszkańca Rumi, ale pochodzącego z Gochów, z rodu od wieków tam zamieszkałego w Borowym Młynie, gdzie stoi

jego rodnŏ chĕcz. Wiedzę o tamtych stronach i ludziach, którzy tam mieszkają, ma zapisaną w genach. Jego ziomkowie otaczają go szacunkiem i zaufaniem. To otworzyło przed nim prywatne archiwa i skrywane wspomnienia, co pozwoliło

ocalić od zapomnienia losy osób, rodzin i całych społeczności tego kaszubsko-pomorsko-polskiego i niemieckiego pogranicza.

Jest z zawodu nauczycielem i całe swoje zawodowe życie przepracował w szkolnictwie, w różnych szkołach podstawowych i IV Liceum Ogólnokształcącym w Gdyni. Nauczycielką jest również jego żona Małgorzata, która wraz z nim była obecna na zebraniu i wspiera go w jego pracy i działaniach. Oboje są członkami ZKP w Borowym Młynie.

B. Reszka pasjonuje się historią swoich rodnych stron. Efektem tego są książki napisane przez niego: „Czas zła” (2001), „Ich losy” (2005), „Ewangelicy na Gochach” (2013). W minionym roku wydał nową książkę pt. „Dzieje szkolnictwa na Gochach”. Za swą działalność otrzymał wiele wyróżnień i odznaczeń, m.in. medal „Pro Memoria” za wybitne zasługi w utrwalaniu pamięci o ludziach i ich czynach w walce o niepodległość Polski podczas II w. św. i po jej zakończeniu.

Zebrani z zainteresowaniem wysłuchali prelekcji o szkolnictwie na Kaszubach w okresie przedrozbiorowym, rozbiorowym i międzywojennym. Książkę z dedykacją autora można było nabyć po zebraniu.

*Benedykt Reszka
na zebraniu
ZKP O/Rumia*

Również podczas zebrania prezes ZKP O/Rumia wręczył legitymacje nowym członkom Zrzeszenia i przedstawił informacje o działalności zarządu w ostatnim kwartale

i plany na najbliższe miesiące. Członek naszego partu Jan Klawiter i zarazem współorganizator Orszaku Trzech Króli w Rumi zaprosił członków Zrzeszenia do licznego udziału w tym wydarzeniu.

Na koniec można było poczęstować się kaszubskim kuchem, kawą i herbatą. Na stole wyłożono najnowszy numer (święteczny) biuletynu „Rëmskô Klëka” i „Pomeranie”.

J.L. Fot. T. Dominik

VI Wòjewództkô Òlimpiada Wiadë ò Kaszëbach i Pòmòrzim m. J. Hoppëgò

5 grudnia ub.r. w Powiatowym Zespole Szkół nr 1 (LO nr 1) w Rumi odbył się finał VI Wojewódzkiej Olimpiady o Kaszubach i Pomorzu im. Jerzego Hoppëgo. Współorganizatorami byli: Starostwo Powiatowe w Wejherowie, Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie i Powiatowy Zespół Szkół nr 1 w Rumi.

W VI edycji konkursu wzięło udział dziesięć 3-osobowych zespołów z liceów naszego regionu: I LO w Kartuzach, I LO w Kościerzynie, PZS nr 1 w Kościerzynie, I LO w Lęborku, PZS nr 1 w Wejherowie, PZS nr 2 w Wejherowie, PZS nr 3 w Wejherowie, PZS nr 4 w Wejherowie oraz PZS nr 2 w Rumi.

Konkurs składał się z dwóch etapów. Pierwszym był rozwiązywany indywidualnie przez każdego uczestnika test ze znajomości kultury, historii, tradycji Kaszub. W drugiej części drużyny miały do wykonania dwa zadania: - pierwsze to przetłumaczenie z języka kaszubskiego na polski oraz recytacja wiersza Macieja Dorau pt. *Przemijanie*, - drugie – zaprojektowanie 1-dniowej wycieczki turystyczno-krajoznawczej po Kaszubach dla grupy licealistów z głębi Polski oraz zilustrowanie projektu za pomocą plakatu.

I miejsce indywidualne za test zdobył Fr. Wandtke z PZS nr 1 w Rumi (w stroju kaszubskim).

W tym roku, oprócz wzmocnienia zainteresowania młodzieży historią, geografiami i kulturą Kaszub oraz Pomorza Gdańskiego, postanowiliśmy wykorzystać kompetencje uczestników w zakresie rozumienia i tworzenia informacji oraz korzystania z treści cyfrowych, uzyskiwania do nich dostępu, filtrowania i oceny, a także współpracy w grupie. Podczas opracowywania zadań, zespoły otrzymały do dyspozycji tablety z dostępem do Internetu.

Wszystkie drużyny wspaniale wywiązały się ze swoich zadań dostarczając zaproszonym gościom oraz jurorom przyjemnych wrażeń ekspresyjną recytacją przetłumaczonego wiersza oraz wykazując się dużym zmysłem organizacyjnym i znajomością swojej Małej Ojczyzny podczas prezentacji wycieczek.

Ostatecznie, po podsumowaniu wszystkich wyników cząstkowych końcowa klasyfikacja wyglądała następująco:

I miejsce – zespół z PZS nr 1 w Rumi w składzie Marcelina Malotki, Natalia Mączka, Franciszek Wandtke pod opieką Grażyny Górak;

II miejsce – zespół z I Liceum Ogólnokształcącego Kościerzynie w składzie Bartosz Kerlin, Cyprian Pazda, Szczepan Makurat pod opieką Iwony Makurat;

III miejsce – zespół z PZS nr 4 w Wejherowie w składzie Sebastian Ceynowa, Weronika Kos, Dominika Nowicka.

I miejsce indywidualne za test – Franciszek Wandtke z PZS nr 1 w Rumi

II miejsce indywidualne za test – Monika Wenta z I LO w Kartuzach

Wyróżnienia za recytację i posługiwanie się piękną kaszubszczyzną otrzymali: Fabian Okrój z PZS nr 2 w Wejherowie, Antonina Orłowska z PZS nr 1 w Wejherowie oraz Szczepan Makurat z I LO w Kościerzynie.

Zmagania uczestników oceniał szanowne Jury w składzie: Mateusz Szuba - przewodniczący i Beata Humeniuk-Czech (pracownicy naukowcy

Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie) oraz Wojciech Miotke (działacz rumskiego oddziału ZKP, znawca i pasjonat Kaszub).

Goście, grono pedagogiczne i jury konkursu

Swoją obecnością zaszczytili nas również zacyni goście, a wśród nich: Dr Michał Hinc - Dyrektor Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, Jacek Thiel - Wicestarosta Wejherowski, Józef Lanc - Prezes zarządu ZKP oddział w Rumi, Elżbieta Hoppe - małżonka patrona Olimpiady pana Jerzego Hoppego, Krystyna Wolf - członek ZKP oddział w Rumi, Łucja Słowikowska - radna VI kadencji Rady Powiatu Wejherowskiego, miłośniczka młodzieży i Kaszub.

Małgorzata Zych – LO nr 1

Konkurs gòdnèch żłòbków na kaszèbsczé mòdło

W okresie przedświątecznym Akcja Katolicka przy parafii Podwyższenia Krzyża Św. w Rumi i rumski oddział ZKP zorganizowali XI konkurs na najpiękniejszą szopkę bożonarodzeniową. Głównym

kryterium jak zawsze było nawiązanie do tradycji Bożego Narodzenia z uwzględnieniem tradycji i kultury kaszubskiej. Złożono ok. 30 prac konkursowych w różnych kategoriach wiekowych.

W konkursie mogli brać udział indywidualnie dzieci i dorośli, a grupowo rodziny oraz dzieci i młodzież ze szkół oraz skupione w świetlicach, oratoriach, kołach plastycznych i innych stowarzyszeniach pozaszkolnych. 15 grudnia komisja konkursowa oceniła je przyznając pierwsze trzy miejsca i wyróżnienia w poszczególnych kategoriach. Przyznano również 3 nagrody specjalne:

1. Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego O/Rumia.
2. Akcji Katolickiej.
3. Proboszcza parafii Św. Krzyża w Rumi.

Szopki w kościele Św. Krzyża w Rumi.

Szopki bożonarodzeniowe charakteryzowały się wyjątkowym pięknem wykonania i różnorodnością stosowanych materiałów. 16 grudnia były prezentowane na wystawie w hali widowiskowo-sportowej MOSiR, a 17 grudnia w kościele Podwyższenia Krzyża Św. w Rumi. W kościele

nastąpiło również wręczenie dyplomów i nagród laureatom i pozostałym uczestnikom konkursu. Wręczali je proboszcz ks. Z. Hul, wiceburmistrz A. Sinicki, przewodnicząca POAK A. Szramkowska i

wiceprezes ZKP O/Rumia I. Gaj. Gratulujemy laureatom i wszystkim wykonawcom prac konkursowych.

Tekst i fot. J.L.

Ks. prałat dr Hilary Jastak – niezłomny kapłan, żołnierz Armii Krajowej, kapelan „Solidarności” i Król Kaszubów – patronem roku 2024

2 grudnia ub. roku na wniosek gdyńskiego oddziału ZKP Nada Naczelna na posiedzeniu w Lęborku uchwaliła, że patronem roku 2024 Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego będzie ks. prałat dr Hilary Jastak. Kimże był dla gdyńian, „Solidarności” i Kaszubów?

Urodził się 3 kwietnia 1914 r. w Kościerzynie. Był trzynastym spośród 16. rodzeństwa (6 zmarło w dzieciństwie). Ojciec Jakub po zakończeniu I w. św. z rąk zaborcy przejmował agendy pruskie. Był urzędnikiem, samorządowcem i pewien czas sprawował funkcję burmistrza Kościerzyny. W domu rodzinnym Jastaków spotykali się znani działacze kaszubscy, młodokaszubi z A. Majkowskim i ks. L. Heyke. Bywał tam też Antoni Abraham, od którego kupili maszynę do szycia znanej marki „Singer”.

W 1934 H. Jastak wstąpił do Seminarium Duchownego w Pelplinie. Przed wybuchem wojny ukończył 5 rok nauki. Po wybuchu wojny wraz z matką i bratem Edmundem (też klerykiem) zostali wywiezieni do Generalnej Guberni. W Warszawie ukończył studia i 7 czerwca 1941 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Jako wikary pracował w kilku podwarszawskich parafiach i jednocześnie udzielał się jako wykładowca na poziomie tajnych szkół średnich. Wstąpił do Armii Krajowej i patronował też Szarym Szeregom.

Ks. H. Jastak. Fot. E. Grabowska-Sadłowska

Zaraz po opuszczeniu Kościerzyny przez Niemców już 11 marca 1945 r. wrócił w rodzinne strony i zaczął pełnić posługę kapłańską na terenie diecezji chełmińskiej. W 1946 r. przez biskupa chełmińskiego został mianowany dyrektorem okręgu gdyńskiego „Caritas”. Po zwolnieniu z tej funkcji 1 stycznia 1949 r. został mianowany proboszczem nowotworzonej parafii NSPJ w Gdyni. Będąc dyrektorem „Caritas” i

później proboszczem był represjonowany i poddawany różnym naciskom ze strony władzy państwowej i UB. Na początku 1950 r. został aresztowany i osadzony w więzieniu UB w Gdańsku. Niezłomna postawa księdza i z braku dowodów o popełnieniu przestępstwa spowodowały, że po kilku miesiącach został zwolniony. Budowa nowej plebanii i kościoła i związane z tym działania społeczne – głównie z powodu zaangażowania w budowę setek parafian, co było solą w oku władz komunistycznych – stały się powodem nowych represji i wezwań do urzędów w Gdyni, SB, MO i prokuratury. Mimo tych trudności plebanie i kościół zbudowano i w 1966 r. nastąpiła konsekracja kościoła. W 1984 r. w wieku 70 lat przeszedł na emeryturę, ale dalej mieszkał w przykościelnej plebanii, gdzie miał oddzielne mieszkanie.

Werset „My trzymamy z Bogiem” z hymnu kaszubskiego H. Derdowskiego widniał na każdym oficjalnym dokumencie wychodzącym z parafii i zdobił parafialną korespondencję, listy, karty pocztowe itd. Ks. H. Jastak zawsze podkreślał swoje kaszubskie pochodzenie. Jego dom był po kaszubsku gościnny, wyposażony w sprzęty, pamiątki i różne elementy związane z tradycją i kulturą kaszubską. Wśród nich była też oryginalna tabakiera Antoniego Abrahama, którą ten przed śmiercią w 1923 r. ofiarował swemu przyjacielowi Wojciechowi Rolbieckiemu z Wejherowa, krewnemu ks. H. Jastaka ze strony ojca. W. Rolbiecki postanowił przekazać ją księdzu Jastakowi. Tabakę z tego rogu częstował przebywających u niego gości, m.in. prymasa kardynała S. Wyszyńskiego i prezydenta L. Wałęsę. Dla gości miał też inną niespodziankę. Przyjmując ich wskazywał na opasłą, tajemną księgę o równie tajemniczym tytule: „Pierwsza pomoc w cierpieniach wewnętrznych”. Po otwarciu księgi oczom „cierpiącego” ukazywały się różnokolorowe cukierki, którymi należało się poczęstować.

Wydarzenia grudniowe 1970 r. były tragiczne dla wielu rodzin mieszkańców Gdyni. Rodziny zabitych, rannych i zaginionych szukały ratunku i

pociechy u ks. Jastaka. Pomagał im materialnie, ale też wspierał modlitwą i duchowo. W następnych latach mieszkanie księdza i plebania stały się miejscem spotkań i azylem dla działaczy opozycji. W kościele wydzielono miejsce na tzw. Kaplicę Stoczniową, w której przechowywane są drzwi, na których niesiono zabitego 17 grudnia 1970 r. Zbigniewa Godlewskiego i zakrwawioną białoczerwoną flagę, którą był przykryty.

Gdy w sierpniu 1980 r. „wybuchła Solidarność” i rozpoczęły się strajki okupacyjne na terenie zakładów Wybrzeża stoczniovcy ze stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni zwrócili się do ks. H. Jastaka o odprawienie niedzielnej (17 sierpnia) mszy św. na terenie zakładu. Bez wahania przybył do stoczni, by ich wesprzeć duchowo i moralnie. Odprawił mszę św. i udzielił absencji strajkującym. Był pierwszym kapłanem, który po wojnie odprawił mszę polową strajkującym w ich zakładzie pracy. W stanie wojennym wspierał rodziny i uwięzionych działaczy „Solidarności”.

Zmarł 17 stycznia 2000 r. i został pochowany przy kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa, którego był budowniczym i wieloletnim proboszczem.

Ks. H. Jastaka miałem zaszczyt poznać osobiście w latach 80. ub. w. Jeszcze przed ponownym zarejestrowaniem NSZZ „Solidarność” współtworzyłem struktury organizacyjne Związku w stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni. Utrzymywaliśmy wówczas bliskie kontakty z ks. H. Jastakiem, który nas we wszystkim wspierał. Po zarejestrowaniu Związku, w nowej Komisji Zakładowej zaangażowałem się w redagowanie biuletynu informacyjnego NSZZ „S”. W kwietniu 1991 r. miałem zaszczyt przeprowadzić ciekawy wywiad z ks. prałatem, który ukazał się w majowym numerze biuletynu stoczniowej

„Solidarności”. Do tej pory ksiądz nie udzielał wywiadów prasowych i cieszyłem się, że uzyskałem na to jego zgodę. Pamiętam, że trema mi przeszła po otwarciu tajemnej księgi i zażyciu lekarstwa na „cierpienia wewnętrzne”.

Innych spotkań z księdzem miałem więcej, zarówno związkowych jak i chrześcijańskich. Znajomość osobistą wykorzystałem w okresie bożonarodzeniowym 1992/93, gdy zaprosiłem go na spotkanie opłatkowe rumskiego oddziału ZKP.

1993 r. Ks. prałat Hilary Jastak na spotkaniu opłatkowym ZKP O/Rumia

Zgodził się, by odprawić mszę św. i wygłosić kazanie w języku kaszubskim, co miało miejsce w dolnym kościele NMP WW w Rumi. Nie słyszałem, aby gdziekolwiek indziej odprawił i głosił kazanie po kaszubsku. Po mszy św. było śpiewanie kolęd i poczęstunek w nieistniejącym już domku Zelewskich, obok dzisiejszej plebanii tego sanktuarium. Przywiózł ze sobą tabakierę Abrahama, z której częstował tabaką. To wydarzenie pozostanie na zawsze w mej pamięci.

Józef Lanc

Opłatkowe zéndzenië rëmszczégò partu KPZ

3 stycznia br. w MDK w Rumi odbyło się spotkanie opłatkowe członków rumskiego oddziału ZKP. Wzięło w nim udział ponad 40 osób. Ewangelię o Narodzeniu Jezusa po kaszubsku

odczytał prezes J. Lanc, po czym dzieliliśmy się opłatkami i składaliśmy życzenia noworoczne. Z koncertem kolęd (wyłącznie kaszubskich) wystąpił

chór kaszubski „Rumianie” pod dyrekcją Marzeny Graczyk. Zaprezentował głównie swoje nowe utwory. Na skrzypcach kolędy zagrali rodzeństwo Zosia i Franek Wandtkowie. Wraz z nimi i chórem „Rumianie” śpiewaliśmy kolędy po kaszubsku i po polsku. W spotkaniu wzięło udział wiceburmistrz Ariel Sinicki, przewodniczący Rady Miejskiej Rumi Krzysztof Woźniak, radna powiatowa Łucja Słowikowska. Z nami był też nowo powołany dyrektor Miejskiego Domu Kultury Michał Gaj. K. Woźniak, A. Sinicki i J. Lanc złożyli wszystkim członkom ZKP O/Rumia i ich rodzinom najlepsze życzenia pomyślności i zdrowia w 2024 roku. Dodatkowo burmistrz A. Sinicki przedstawił plan najważniejszych inwestycji miejskich w 2024 r.

Kaszëbsczi kònkùrs "Bë nie zabëc mòwë starków"

We Wieszcim Klubie Kùlturë w Lesniewie 12 gòdnika 2023 r. òdbël sã XXXI Kaszëbsczi Kònkùrs "Bë nie zabëc mòwë starków" miona Jana Drzëzdżona. Ùczãstnicë prezentowalë swój dokòz. Kònkùrs òstòł ùdëtkòwiony przez Mínystra Bënowëch Sprawów i Administracje. Jegò òrganizatorã bëło Mùzeùm Pùcczi Zemi. Medialnyma patronama bëłë: "Pomerania" i Radio

Kaszëbë. Wzãło w nim ùdzël dwadzesce piãc ùczãstników z dwanòsce szkòłów. Taksowala jich kòmisjò, w jaczi bëłë: Artur Jablònszi (przëdnik), Piòter Léssnòwa i Adóm Lubòcczi.

Dobiwcã 2 placu w kategòri szkòłów wëzispòdlëcznëch òstòł Francyszk Wandtke z I Òglowòsztòlcacégò Liceùm w Rëmi, za dokòz "Mòji Kszãżãta".

Wandtków Frãc

Mòji Kszãżãta

Czej na niebie snòzë blònë,
jò do szkòlë nëkóm flot,
tej jò mëslã ò kszãżãtach,
o jich miona czëjã wcyg

Ò nym Mszczuju co przòdë lat,
w ti tu Rëmi mòji bëł,
Swiãtopełkù co cystersóm
nen mój plac w miéctwò dòł.

Czë Wë zdrzice na nas z górë?
Czë z nas búsny jesce Wë?
Móm jò starã was wëslawiac,
Waji wid wszëtczim niesc.

Dóm jò Wama mòje zëcé,
z kòzdim krokã mòjim Wë.

Demonologia kaszubska, część VII

Gryf

Gryf, jak wiadomo, jest symbolem Kaszub. Przedstawiany jest jako połączenie orła i lwa. Kojarzy się z siłą i nieujarzmieniem. Przede wszystkim zaś jest hybrydą, czyli połączeniem dwóch różnych światów (przestworzy i ziemi). Ta symbolika dobrze nawiązuje do cech Kaszubów.

Gryf nie jest jednak istotą z mitologii słowiańskiej. Pochodzi z obszaru śródziemnomorskiego i Bliskiego Wschodu, gdzie gryf występował w symbolice od tysięcy lat. Malowidła przedstawiające gryfa, mające dwa i pół tysiąca lat, znajdują się na przykład na ścianach pałacu w Knossos na Krecie. Stwór ten był szczególnie ważną istotą w symbolice królewskiej, oznaczał bowiem władzę – nad przestworzami (orzeł) i nad ziemią (lew). Z Azji gryf dotarł do starożytnej Grecji i dalej w głąb Europy, gdzie pojawiał się m.in. jako metafora Chrystusa (połączenie jego boskiej i ludzkiej natury).

Na Pomorze koncepcja gryfa została prawdopodobnie sprowadzona przez książąt zachodniopomorskich wskutek wypraw krzyżowych, w których brali udział w XII w.

Legenda mówi jednak nie o krucjatach, lecz o polowaniu na grubego zwierza, na które wybrał się Żelisław, rycerz księcia pomorskiego. Na leśnej polanie zobaczył na wysokim drzewie gniazdo. W nim natomiast było dziwne zwierzę, pół-orzeł, pół-lew. Książę pomorski, który o tym usłyszał, uwiecznił stwora w swoim herbie. Sam Żelisław

otrzymał na własność las, w którym znaleziono gniazdo.

Od przełomu XII i XIII wieku stwór stał się herbem dynastii książąt szczecińskich.

Dopiero od XV w. „Gryfici” stało się nazwą rodu. Wskutek sojuszy i więzi małżeńskich z książętami Pomorza Gdańskiego, wizerunek gryfa wskutek zapożyczenia zaczął być, choć sporadycznie, stosowany również tam. W

Pieczęć księcia tczewskiego Sambora II z 1229 r.

czasach Rzeczypospolitej szlacheckiej stwór ten był w herbie województwa pomorskiego. Był on czerwony na białym tle, podobnie jak herb Gryfitów. W międzyczasie herb książąt zachodniopomorskich stawał się coraz bardziej rozbudowany, reprezentujący różne dzielnice państwa. Pojawił się wówczas czarny gryf na złotym tle, reprezentujący „księstwo kaszubskie” – symboliczny początek współczesnego herbu Kaszub.

Według mitów i baśni, gryfy są okrutne i dzikie. Polowały na konie, woły i inną dużą zwierzynę, a czasami też na ludzi. Gniazda zakładały wysoko, często w niedostępnych górach. Wierzono, że można udomowić gryfa, zaraz po wykluciu z jaja. Literatura wiązała je ze złotem i skarbami, podobnie jak smoki. Miały wykopywać złoto z ziemi lub skał za pomocą potężnych dziobów, zaś w ich gniazdach znajdować się miały agaty, jaspisy i szmaragdy.

O gryfie pisał też, przyszywając mu dodatkowo ośle uszy, Franciszek Sędzicki. Gryf był początkowo u niego stołem, który w ten sposób narzekał w rozmowie z Bogiem:

- To mnie nieróż mierzy, że tu ni ma jaciégos skalistégó szczitu, na jaci bēm sobie wigodnie sadnąc i nodzi mógł węcągnąc swobodnie, le brodzyc muszē po glazach, aż do drudzi stromy zatoci, bo tutejszē piaszczistē wzgōrza pod ciężarem sę usuwają. A ni mom skrzydel i szlapac muszē w zēmny wodze morsci, bē sobie przētrekac jaci glaz - z wielką cemięgą i trudem.

Na to odpowiedział zachmurzony Stwórca:

- Skoro sobie żiczisz, będziesz odtąd lōtał i staniesz sę podobny do ptōcha i lwa. A zarazem, że bredzysz tak niedorzecznie, temu otrzimōsz na dobitkę osłē uszē.

Andrzej Lanc

Osoby, które pragną wesprzeć budowę pomnika Lecha Bądkowskiego mogą to uczynić realizując przelew na konto bankowe Zrzeszenia: 85 1020 1811 0000 0402 0123 9185 tytułem „Pomnik Lecha Bądkowskiego”.

Wesprzyj działalność rumskiego oddziału Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego! Przekaż 1,5 % podatku

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie w Rumi jest Organizacją Pożytku Publicznego i zbiera środki z tytułu odpisu 1,5% podatku dochodowego. Zebrane środki będą przeznaczone na działalność statutową Zrzeszenia. Przekazanie 1,5 %, jest niezwykle proste. Wystarczy wypełnić odpowiednią rubrykę w rocznym zeznaniu podatkowym i wpisać nr KRS: **0000228441**

Z żalóbny króniczi

Ze smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci w dniu 15 lutego Eugeniusza Labudy, mieszkańca Rumi. Miał 83 lata. Od 1987 r. był członkiem rumskiego Oddziału Zrzeszenia. Brał udział w naszych zebraniach i imprezach. Pochowany został na cmentarzu w komunalnym w Rumi.

Żonie i rodzinie zmarłego składamy wyrazy współczucia. Spij w ùbëtkù, òstóniész w naszì pamiãcë!

* * *

Również ze smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci w dniu 23 lutego Elżbiety Rogali-Kończak, mieszkanki Rumi, byłej radnej Gminy Rumia i Powiatu Wejherowskiego. W latach 2002 – 2014 piastowała urząd burmistrza Rumi. Miała 71 lat. Od 2005 r. była członkiem rumskiego oddziału ZKP. Przychodziła na zebrania i brała udział w organizowanych przez nas wydarzeniach i imprezach. Zawsze będąc ubrana w strój kaszubski. Kultura i tradycje kaszubskie były bliskie jej sercu. Wspierała naszą działalność i mogliśmy liczyć na jej wsparcie. Należała do chóru kaszubskiego „Rumianie”. Dzięki jej wsparciu chór się rozwijał i mógł występować na koncertach nie tylko na Kaszubach, ale też dalej - w Polsce i za granicą. Z powodu choroby w ostatnim okresie kontakty z nią były rzadsze, mimo to interesowała się tym, co się dzieje w chórze i w Zrzeszeniu.

W pogrzebie 28 lutego wzięły udział delegacja i poczet sztandarowy ZKP O/Rumia. Nad grobem zaśpiewał również chór kaszubski „Rumianie”.

Mężowi i rodzinie wstnë Elżbiety składamy najserdeczniejsze wyrazy współczucia. Elu, nama téz mdze Ce felowało. Òdpòczëwōj w Twōjì ùmilowōny Kaszëbsczì Zemi. Spij w ùbëtkù.

Red.

Klëka rëmsczégò partu Kaszëbskò-Pòmòrszczégò Zrzeszeniô

- * 5 grudnia w Miejskim Domu Kultury w Rumi odbyło się zebranie ogólne członków ZKP O/Rumia. Podczas zebrania odbyła się promocja nowowydanej książki Benedykta Reszki o przedwojennym szkolnictwie na Gochach; – str. 1-2;
- * 10 grudnia w sanktuarium NMP WW (dolny kościół), 11 lutego w kościele bł. E. Bojanowskiego (Biała Rzeka) i 3 marca w kościele Św. Krzyża (Stara Rumia) ks. prałat S. Megier odprawił kolejne msze św. z liturgią słowa i kazaniem w języku kaszubskim;
- * 17 grudnia w kościele Podwyższenia Krzyża Św. w Starej Rumi odbyło się wręczenie dyplomów i nagród laureatom i uczestnikom XI konkursu na najpiękniejszą szopkę bożonarodzeniową z elementami związanymi z tradycją i kulturą kaszubską, którego organizatorami byli Akcja Katolicka przy parafii Podwyższenia Krzyża Św. i ZKP O/Rumia. – str. 3-4.
- * 3 stycznia w MDK odbyło się spotkanie opłatkowe członków ZKP O/Rumia – str. 5;
- * 28 stycznia poczet sztandarowy (A. Głąb, A. Wodniczak i B. Lewińska) wziął udział w uroczystej mszy św., która została odprawiona w sanktuarium NMP WW w Rumi z okazji jubileuszu 75-lecia poświęcenia cudownego obrazu NMP Wspomożenia Wiernych i obchodzonego tego dnia święta św. Jana Bosko, patrona Rumi;
- * 25 lutego poczet sztandarowy (A. Głąb, A. Wodniczak i B. Lewińska) wziął udział w obchodach 367 rocznicy śmierci Jakuba Wejhera w Wejherowie; 28 lutego w pogrzebie E. Rogali-Kończak i 1 marca we mszy św. za ojczyznę w kościele Św. Krzyża w Rumi (z okazji Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych);

Komunikatë rëmsczégò partu Kaszëbskò-Pòmòrszczégò Zrzeszeniô

- * 19 marca o godz. 18.00 w Miejskim Domu Kultury w Rumi odbędzie się zebranie ogólne członków ZKP O/Rumia połączone z obchodami przypadającego tego dnia Dnia Jedności Kaszubów. Podczas zebrania wystąpi kabaret kaszubski „Pürtcë” i zaśpiewa chór kaszubski „Rumianie”;
- * 14 kwietnia o godz. 14.00 w kościele św. św. Józefa i Judy Tadeusza w Rumi-Zagórze zostanie odprawiona kolejna msza św. z liturgią słowa i kazaniem w języku kaszubskim;
- * 17 kwietnia (klasy IV do VI) oraz 18 kwietnia (lasy VII i VIII) w MDK odbędzie się konkurs Wiedzy o Kaszubach dla uczniów szkół podstawowych w Rumi;
- * W każdy wtorek w godz. 15.30-17.00 w siedzibie Oddziału ZKP (ul. Mickiewicza 19A) spotykają się członkowie Oddziału; można pobrać deklaracje członkowskie, a także numery „Rëmszci Klëczy”;
- * Próby Kaszubskiego Chóru „Rumianie” odbywają się w MDK w poniedziałki i środy od godz. 15 do 16.00. Chętni mile widziani!

Zachęcamy do oglądania naszej strony internetowej: **kaszubi.pl** zakładka Oddziału (żółty kwiatek u góry), a następnie – Rumia. Także na stronie **Zkprumia.pl**

Zapraszamy!

Rôczimë!

Kolejny numer biuletynu „Rëmskô Klëka” ukaże się w połowie czerwca 2024 r. Dostępny będzie w siedzibie ZKP O/Rumia (ul. Mickiewicza 19A), Miejskim Domu Kultury (ul. Mickiewicza 19), Urzędzie Miasta, Miejskiej Bibliotece Publicznej (Stacja Kultura), Bibliotece im. F. Ceynowy w Janowie, Bibliotece Kaszubskiej na Placu Kaszubskim, MOSiR, Centrum Ogrodniczym („U Szredera”) na ul. Kościelnej 27, piekarni „:Skierka” ul. Dębogórska, sklepie mięsnym przy rynku, kwiaciarni Zabłocki (Dąbrowskiego/Starowiejska) oraz następujących kioskach: Centrum – przy poczcie (punkt Xero); ul. Derdowskiego – przy przychodni lekarskiej.

Druk „Rëmszci Klëczy” dofinansowany jest ze środków Gminy Miasta Rumi

„RËMSKĀ KLËKĀ” zredagowali: Monika Kosińska, Mateusz Klebba, Józef Lanc
Wydaje: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie o/Rumia 84-230 Rumia ul. Mickiewicza 19 A
Nakład: 600 egz. Wydano w drukarni „Typograf” Rumia ul. Kościuszki 12